

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

16 Quibus modis aperiatur via Iudici, præsertim sæculari, ad
inquisitionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

DVBITATIO XVI.

Quibus modis aperiatur via Iudici, præsertim seculari, ad inquisitionem.

¹⁴³ **R**espondeo, Multis modis, de quibus iam ex parte dictum est supra. *Modi quibus via inquisit. aperitur.*

Primus est, Si delictum sit notorium, & auctor occultus, sed tunc solum potest inquirere generatim quis fecerit, vt supra dictum est.

Secundus, Si auctor sit notorius. Probatur autem aliquid esse notorium, per duos testes, vt docet Glossa in cap. Deus omnipotens. 2. q. 1.

¹⁴⁴ Tertius, Si sit fama de auctore. In hoc tamen & secundo casu Iudex primò debet capere informationes, an sit reuera notorius auctor, vel an sit fama de illo. Ad probandum famam sufficiunt duo testes, vt omnes fatentur. hi tamen non debent testari se audiuisse à maiori parte populi, (vt vult Glossa in L. 3. §. Eiusdem. 7. de probationibus, quam plerique Iuris peritorum sequuntur) sic enim vix vnquam posset fama probari, ac proinde modus iste procedendi esset inutilis: quis enim est, qui cum maiore parte oppidi aut viciniae loquatur, aut aduertat se locutum? sed satis est vt testentur se ita publicè audiuisse, vel ita passim dici, vt docet Baldus in cap. Litteras. 14. num. 2. de presumptionibus, & alij, sicque passim seruatur, teste Claro quæstione 6. debent tamen nominare à quibus audiuerint; vt sciatur famam habuisse originem ab honestis & probis, & testes non fingere. vnde si non nominarent eos, non probarent famam in criminalibus. *Quomodo probetur fama.*

Habita informatione de infamia, si infamatus est præsens, debet illum Iudex interrogare de veritate criminis, vt si fateatur, illum puniat: sin minus, vt inquisitionem contra eum formet. si est absens, debet illum citare, & significare se intendere contra illum de tali crimine, de quo est infamatus, inquisitionem facere.

¹⁴⁵ Aduerte tamen, si Iudex absque informatione de infamia, processerit ad inquisitionem specialem, nihilominus valet processus, & potest reus condemnari: si tamen reus præsens non exceperit; vt colligitur ex cap. 1. & 2. de accusat. in 6. & docet Nauarrus n. 91. in Rubr. de Iudiciis. quòd si statim exceperit, & Iudice volente prosequi, appellauerit, non valet processus: quia per appellationem, Iudicis potestas suspenditur.

Quartus est, Si sit communis suspicio de auctore, de quo supra num. 130.

Quintus, Quando de aliquo sunt indicia iudicialiter probata. hæc enim cum pariant quamdam Iuris notorietatem; possunt pro infamia & fisco accusatore haberi; vt ait Nauarr. supra num. 78. & 96.

¹⁴⁶ Sextus, Quando est semiplena probatio: vt si crimen ipsum sit notorium, & accedat vnus testis omni exceptione maior, de auctore. non enim minus hæc semiplena probatio inducit auctorem in publicam notitiam, quam indicia probata; aut infamia. est enim plus quam infamia, cum fama non probet, vt dici solet, sed tantum accuset. vnde mirum est, Sotum & Nauarrum concedere de iudiciis, & negare de semiplena probatione. Confirmatur, quia nisi Iudices habita semiplena probatione possint inquirere testes, bona pars male-

ficiozum manebit impunita, cum testes non se sponte offerant.

Septimus, Si pars offensa querelam offerat, & indicia vel testes, à quibus informari possit, Iudici insinuet: tunc enim Iudex potest ab illis informationes de plano, vt dicitur, & absque strepitu accipere; quibus vbi satis instructus fuerit, poterit citare criminofum, & contra eum inquisitionis libellum formare. Ita Clarus q. 10. *Querela pars offensa.*

Octauus, Si publicus officialis, vel alius denuntiet iudicialiter, & testes vel indicia significet. de quo vide Clarum q. 7.

Aduerte tamen, nihil debere denuntiare, nisi quod bona fide putat legitime per testes vel indicia posse probari; vt supra dictum est.

Nonus, Quando pars impingit crimen testi, vt contra illum excipiat, & illud probat, etsi non omnino plene; tunc enim Iudex de eo inquirere potest, si ad eius iurisdictionem pertinet, vt docet Clarus q. 19. hoc enim est necessarium ad causæ progressum: & aliàs illa probatio efficit illum publicè suspectum; vnde est instar infamiae.

Decimus, Dum quis intentat actionem ciuilem, vt sibi damnum sarciat ex delicto: vt, ex incendio, homicidio, vel furto illarum: tunc enim potest Iudex etiam contra illud delictum procedere; quia iam factum quasi notorium. Idem Clarus quæst. 19.

Vndecimus, Si delictum sit commissum in iudicio, vt supra dictum est.

Duodecimus, Si reus vel testis incidenter confessus sit in iudicio; Clarus q. 19.

Duo tamen Notanda. Primum est, In omnibus casibus, quibus potest Iudex procedere ex officio, posse constituere fiscalem, qui partes accusatoris accipiat; vt docet Gomezius to. 3. c. 1. n. 10. quod intellige, si aduocatus fiscalis ordinarius non sit constitutus. *Fiscalis.*

Alterum est, Non posse formari libellum inquisitionis contra reum, nisi legitima indicia præcedat, quæ sufficerent ad ipsum iuridicè interrogandum, si præsens esset; & è conuerso, dum præsens est, non potest iuridicè interrogari, nisi ad sint indicia, quæ sufficiant ad faciendam inquisitionem contra absentem. non enim procedendum est ad inquisitionem formandam, nisi quando reus citatus vt respondeat, vel negat, vel non comparet, vt docet Clarus quæst. 20. num. 3.

DVBITATIO XVII.

Ex quibus indicibus possit Iudex reum subicere tortura.

Notandum Primò, Indicia à Iuris peritis generatim vocari omnia ea, ex quibus potest aliquo modo colligi quis sit auctor criminis; vt fama, suspicio publica, testimonium vnus vel plurius, confessio Rei, & similia. *Indicia sunt quinque gradus.*

Notandum Secundò, Distingui quinque gradus indiciorum. In primo gradu sunt leuia, probabilia tamen, quæ probabilem suspicionem de auctore criminis commouent. In secundo sunt leuia probabiliora, quæ faciunt presumptionem, id est, valde probabilem suspicionem. In tertio sunt indicia grauiora, quæ & legitima & indicia Iuris vocantur. In quarto est probatio semiplena hæc